

Голас Рацзімы

№ 24 (1388) ЧЭРВЕНЬ 1975 г. ВІДААННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВІДААННЯ 20-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

сёння ў нумары:

ПРАФЕСАР У 26 ГОД

«Таленты на алімпіе навукі»
стар. 3

ЦАНА УЗАЕМНАГА САМАБІЧАННЯ

«Смаўжы адкрываюць Амерыку»
стар. 4, 5, 6

РАСКРЫВАЮЧЫ ЧАЛАВЕЧУЮ СУТНАСЦЬ

«Сокі зямлі»
стар. 7

Зборшчыца Мінскага гадзіннікавага завода Зоя ДРАЗДОВА, абраная 15 чэрвеня 1975 года дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР. Фота Я. КАЗЮЛІ.

МОЛАДЗЬ І САВЕТАС

Лізавета ЧАГІНА,

сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР

15 ЧЭРВЕНЯ ў рэспубліцы прайшлі выбары ў Вярхоўны Савет БССР і мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Неўзабаве народныя выбраннікі збяруцца на першыя сесіі чарговага склікання, дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР прыедуць у Мінск. Сярод іх — людзі самых розных прафесій і ўзростаў: ветэран-рабочы і студэнт, вучоны і калгаснік...

У час першай сустрэчы заўсёды найбольш пільна ўглядаюцца ў твары юнакоў і дзяўчат. Яны ж яшчэ толькі пачынаюць набываць вопыт у кіраванні справамі грамадства, у рабоце дзяржаўных органаў. Хаця з прадстаўнікамі старэйшых пакаленняў іх ужо яднае сацыяльная актыўнасць, самаадданая грамадская дзейнасць, умёнае мысліць маштабна.

У нашай краіне актыўны ўдзел моладзі ў дзейнасці органаў улады стаў справай вялікага палітычнага і дзяржаўнага значэння. Яркім сведчаннем

савецкай дэмакратыі з'яўляецца само прадстаўніцтва моладзі ў Саветах. Удзельная вага дэпутатаў — юнакоў і дзяўчат — расце тут з году ў год. Гэта тэндэнцыя назіраецца і ў нашай рэспубліцы. У саставе дэпутатаў Вярхоўнага Савета Беларускай ССР — 71 малады дэпутат, або 16,7 працэнта яго саставу. Асабліва характэрная дынаміка росту колькасці маладых дэпутатаў у мясцовых Саветах. Калі ў дзесятым скліканні, выбраным у 1967 годзе, маладыя дэпутаты складалі 16,8 працэнта, то ў трынаццатым скліканні, выбраным у 1973 годзе, — 28,2 працэнта, а ў Гродзенскай вобласці — 31,1

працэнта, у Віцебскай і Брэсцкай — 30 працэнтаў. Шырока прадстаўлена моладзь у органах Саветаў. У саставе выканкомаў мясцовых Саветаў каля 10 працэнтаў складаюць маладыя дэпутаты. У трынаццатым скліканні сярод старшын і сакратароў выканкомаў сельскіх і пасялковых Саветаў было больш як 35 працэнтаў моладзі.

Канстытуцыяй Беларускай ССР вызначана, што выбарчае права мае моладзь, якая дасягнула 18 гадоў. Дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР можа быць выбраны грамадзянін ССР, які дасягнуў 21 года, мясцовых Саветаў — 18 гадоў. Такіх шырокіх правоў не мае

моладзь капіталістычных краін. У Англіі і Францыі, напрыклад, узроставае ценз для атрымання права выбіраць роўны 21 год, а ў некаторых краінах для ўдзелу ў выбарах верхніх палат прадстаўнікоў неабходны 25-гадовы ўзрост. Сенатарам у ЗША можна стаць толькі ў 30 гадоў, хоць сярэдні ўзрост насельніцтва Амерыкі — 27,8 года. Такі ж узроставае ценз для выбарання ў верхнюю палату прадстаўнікоў устаноўлены ў Японіі, яшчэ вышэйшы — 40 гадоў — у Італіі і Бельгіі. Моладзь штучна пазбаўляецца магчымасці ўплываць на справы грамадства.

Нашым маладым дэпутатам

заўсёды блізкія інтарэсы тых людзей, побач з якімі яны жывуць і працуюць. Прадстаўляючы сваіх выбаршчыкаў у органах улады, юнакі і дзяўчаты няўхільна выконваюць волю народа, уносяць свае прапановы на сесіях і ў органах Саветаў, удзельнічаюць у выпрацоўцы і ажыццяўленні іх рашэнняў і рэкамендацый, выступаюць арганізатарамі мас.

Вопыт работы многіх маладых дэпутатаў паказвае, што яны шырока выкарыстоўваюць прадстаўленны ім правы і паўнамоцтвы, добрасумленна выконваюць свае абавязкі. Так, дэпутат Вярхоўнага Савета рэспублікі мінулага склікання, рабочая Полацкага завода шкловалакна імя 50-годдзя Ленінскага камсамола Ала Віс-тунова звярнулася да маладых працаўнікоў горада з заклікам выканаць заданне пяцігодкі за чатыры гады. Больш як 600 маладых рабочых адгукнуліся на яе заклік і паспяхова выка-

[Заканчэнне на 4-й стар.]

СЭВ: ИНТЕГРАЦИЯ РАСШИРЯЕТ ТОРГОВЛЮ

Торговля между странами—членами Совета Экономической Взаимопомощи, развитие которой в послевоенные годы начиналось практически с нуля, теперь стала одним из важнейших хозяйственных инструментов, способствующих их быстрому экономическому прогрессу.

Болгария, например, уже в 60-е годы превратилась в главного поставщика партнерам по интеграции электрокаров, электротельферов, вычислительных машин «ЭЛКА», электромоторов. Венгрия стала крупным экспортером автобусов «Икарус», выпуск которых в этом году превысит 10 тысяч. Польша и ГДР развили свое судостроение в таких масштабах, что занимают сегодня соответственно пятое и восьмое место в мире по экспорту судов.

Тесное сотрудничество братских стран позволило им, несмотря на экономическую изоляцию со стороны промышленно развитых капиталистических государств, в сравнительно короткий срок достичь необыкновенного прогресса. За 25 лет деятельности СЭВ промышленное производство государств—участников этой организации возросло в 12 раз. Причем его объем удваивается примерно каждые семь лет, в то время как капиталистические страны Западной Европы затрачивают на это 15 лет.

Превратившись в крупнейший индустриальный комплекс мира, страны социалистического содружества пошли по пути интеграции своей экономики. Этот путь затрагивает не только сферу обмена, но идет дальше, вглубь, помогая создавать фундамент наиболее эффективного экономического организма в масштабах всего социалистического содружества.

За 25 лет взаимный товарооборот стран—членов СЭВ значительно увеличился. После принятия Комплексной программы социалистической экономической интеграции темпы его роста по-прежнему опережают рост национального дохода и промышленного производства. Если в предыдущей пятилетке (1966—1970 годы) взаимный товарооборот исчислялся 140 миллиардами рублей, то в нынешнем пятилетии он должен увеличиться на 64 процента и составить к концу 1975 года 205 миллиардов рублей.

Интеграция предполагает не только количественный рост взаимной торговли партнеров, но и далеко идущие качественные изменения. Для внешнеторговых отношений стран—членов СЭВ стало характерным то, что объем поставок машин и оборудования превосходит объем торговли другими товарами. Экспорт этой продукции во взаимном товарообороте опережает развитие их экспорта в целом. А ведь раньше в большинстве государств, входящих ныне в СЭВ, машиностроение было развито слабо или практически отсутствовало.

Если в 1955 году Болгария, к примеру, поставила партнерам по интеграции машины и оборудование на 5,2 миллиона рублей, то в 1973 году этот экспорт достиг уже 853 миллионов рублей. Для Польши эти показатели равны соответственно 83 миллион и 1 491 миллиону рублей, для Румынии — 18,3 миллиона рублей и 480 миллион рублей. Внушительны они и по другим братским странам. Важно отметить, что сейчас удельный вес машин и оборудования в торговле между странами—членами СЭВ превышает долю аналогичных товаров в экспорте развитых капиталистических государств.

Особое значение имеют поставки машин и оборудования из Советского Союза. Они способствуют развитию в братских странах черной и цветной металлургии, энергетики, машиностроения, химии и других отраслей. Не менее важен также советский экспорт топлива, сырья и материалов. За счет поставок из СССР государства социалистического содружества, например, покрывают почти полностью свои импортные потребности в нефти, чугуне, на 80—90 процентов — в железной руде и лесоматериалах, на 3/4 — в нефтепродуктах, металлопрокате, фосфорных удобрениях.

В то же время Советский Союз является основным импортером из братских стран продукции машиностроения, химического оборудования, морских судов, железнодорожного и транспортного оборудования, станков, приборов, сельскохозяйственных машин, товаров широкого потребления, а также многих видов продукции пищевой промышленности и различного сырья.

Широкое экономическое сотрудничество, объединение усилий в решении наиболее актуальных проблем создают необходимую базу для развития во всех странах—членах СЭВ производства в оптимальных размерах. Партнеры по интеграции реализуют продукцию своего народного хозяйства на огромном, стабильном социалистическом рынке, превосходящем по емкости самые крупные капиталистические страны и группировки.

Сейчас на взаимную торговлю участников интеграции приходится около 60 процентов их общего внешнеторгового оборота. Благодаря этому международный рынок Совета Экономической Взаимопомощи стал надежным средством, ограждающим социалистические государства от влияния кризисов перепроизводства, конъюнктурных колебаний, валютных потрясений, характерных для капиталистической системы.

Сегодня международное социалистическое разделение труда приобретает качественно новое содержание. В этом году партнеры по СЭВ завершают координацию национальных планов развития народного хозяйства на 1976—1980 годы. В них отдельными разделами выделены специальные ресурсы для осуществления интеграционных мероприятий. Распространяется практика создания крупных производственных объектов на совместной многосторонней основе, ведущая к дальнейшему развитию специализации и кооперирования производства. А это, как показывает опыт, еще более расширяет взаимный товарооборот.

Примером может служить недавно заключенное соглашение о строительстве в нашей стране завода по производству сложного минерального удобрения — аммофоса. Чехословакия, ГДР, Венгрия и Болгария будут поставлять в СССР оборудование и установки для химической промышленности, металлорежущие станки и другие товары, а Советский Союз в течение 10 лет будет расплачиваться за эти поставки продукцией завода. Таким образом, реализация только одного соглашения на длительный период увеличит объемы товарных потоков между соответствующими сторонами.

Подобных фактов сотрудничества, имеющих многостороннюю долговременную основу, с каждым годом становится все больше. Важно иметь в виду и масштабы, размах подобных мероприятий. КамАЗ, Кiemбаевский асбестовый горно-обогатительный комбинат, автозавод в Тольятти, Усть-Илимский целлюлозно-бумажный комплекс — это лишь небольшая часть тех центров многостороннего сотрудничества, создание которых продиктовано ходом интеграции. Каждый из них представляет собой индустриальный гигант, обладающий крупными экспортными возможностями. Вот почему мы говорим о широких перспективах роста взаимной торговли участников Совета Экономической Взаимопомощи.

Очевидно, что в предстоящем пятилетии социалистические государства сосредоточат максимум внимания на своевременном и точном выполнении обязательств по взаимным поставкам товаров высокого качества, отвечающих признанным мировым стандартам. Это, в свою очередь, будет способствовать наиболее рациональному развитию народного хозяйства стран—членов СЭВ, обеспечит дальнейший подъем их национальных экономик.

Иван КУЗЬМИН,

профессор Московского государственного института международных отношений МИД СССР.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ

Беларускі рэспубліканскі дом мадэляў — заканадаўца моды і прыгажосці. Тут працуюць над мадэліраваннем адзення і абутку для ўкаранення ў масавую вытворчасць. НА ЗДЫМКАХ: дом мадэляў; на пастаянна дзеючай выстаўцы дзіцячага адзення. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

СТАНЦЫЯ ІМЧЫЦЬ ДА ВЕНЕРЫ

У адпаведнасці з праграмай даследавання касмічнай прасторы і планет сонечнай сістэмы 8 чэрвеня 1975 года ў Саветскім Саюзе ажыццэўлены запуск аўтаматычнай міжпланетнай станцыі «Венера-9».

Асноўнай мэтай запуску станцыі з'яўляецца працяг навуковых даследаванняў планеты Венеры і акаляючай яе прасторы, якія выконваюцца з дапамогай аўтаматычных апаратаў.

Аўтаматычная станцыя «Венера-9» з'яўляецца новым тыпам касмічнага апарата для даследавання планеты Венеры.

Міжпланетная станцыя павінна дасягнуць наваколля Венеры ў кастрычніку 1975 года.

УЗНАГАРОДЫ УРУЧАНЫ

Намеснік Старшыні і Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР У. Лабанок уручыў ордэны Працоўнай Славы III ступені рабочым і майстрам раду прадпрыемстваў і будаўнічых арганізацый Мінска, узнагароджаным за высокія дасягненні ў працы.

Сярод узнагароджаных — муляр М. Караневіч, машыніст мантажнага крана Р. Юркевіч, брыгадзір слесараў - мантажнікаў В. Бяляў, машыніст крана І. Сяміжон, станочнік Мінскага дрэвапрацоўчага аб'яднання І. Башаркевіч, электрзваршчык завода «Ударнік» В. Войтка і іншыя.

У. Лабанок дэкла павіншаваў узнагароджаных, пажадаў ім добрага здароўя і новых працоўных дасягненняў.

ГУЧАЦЬ БАРЫСАЎСКІЯ ПІЯНІНА

Яшчэ чатыры краіны

свету — Венгрыя, Чэхаславакія, Канада і Ліван — зрабілі сёлета заказы на піяніна «Беларусь» Барысаўскай фабрыкі. За мяжу адпраўлены чарговыя партыі музычных інструментаў. Цяпер барысаўскія піяніна гучаць у 16 замежных краінах.

Усе мадэлі піяніна «Беларусь» маюць дзяржаўны Знак якасці.

СЕЛЬСКІЯ АУТАСТАНЦЫ

Будаўніцтва станцыі, разлічанай на тэхнічнае абслугоўванне 400 грузавых аўтамабіляў, пачалося ў раённым цэнтры Іванава. Яна будзе пятнаццатой ў вобласці, дзе ўжо цэнтралізавана абслугоўванне больш палавіны аўтапарку калгасаў і саўгасаў.

У ЯБЛЫНЕВЫМ САДЗЕ СЕРАБРАНКІ

Есць у беларускай сталіцы мікрараён Серабранка. Тут, на берэзе возера, у яблыневым садзе ўзведзены два дзевяціпавярховыя карпусы рабочых інтэрнатаў. Гаспадарамі іх сталі 1 100 маладых рабочых Мінскага трактарнага завода. Гэта дзесяты па ліку інтэрнат мінскіх трактарабудаўнікоў.

«КРУГАЗОР» АБ МІНСКУ

Гукавы часопіс «Кругазор» прысвяціў свой чарговы нумар гораду-герою Мінску. На адной са старонак запісан расказ Героя Саветскага Саюза А. Мазанік аб тым, як быў выкананы прысуд беларускага народа намесніку Гітлера ў Беларусі Кубэ.

Герой Саветскага Саюза Р. Мачульскі расказвае аб горадзе-героі Мінску, аб барацьбе падпольшчыкаў і партызан з акупантамі. З пласцінкі гучыць песня аб Мінску кампазітара І. Лучанка на вершы П. Панчанкі.

У Беларускай дзяржаўнай універсітэце займаецца 260 замежных студэнтаў і аспірантаў. Другі год навучаецца на матэматычным факультэце аспірантура Фарук Камаль Асад Габрыэль з Егіпта. Ён закончыў Александрыйскі універсітэт, працаваў выкладчыкам. Цяпер пад кіраўніцтвам прафесара Лукашэвіча аспірант з Егіпта ўдасканальвае свае веды ў галіне дыферэнцыяльных і інтэгральных ураўненняў, якія стануць тэмай яго будучай дысертацыі. НА ЗДЫМКУ: прафесар Мікалай ЛУКАШЭВІЧ кансультае Фарука Камалю Асада ГАБРЫЭЛЯ.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ

НАШЫ
КАРЭСПАНДЭНТЫ
ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

СПРАВЫ
СЕЛЬСКИХ
ДЭПУТАТАЎ

Брыгадзір калгаса «Светлы шлях» Маладзечанскага раёна, Герой Сацыялістычнай Працы А. Бобрык вось ужо некалькі скліканняў выбіраецца дэпутатам сельскага Савета. У вёсцы Гатковічы па яго ініцыятыве пабудаван клуб з кінаўстаноўкай, разбіт сквер, абсталюваны вадаём.

Многа добрых спраў на рахунку і ў іншых дэпутатаў Лебедзейскага сельсавета. Разам з грамадскімі актывамі яны распрацавалі і прынялі на сесіі мерапрыемствы па захаванню і рацыянальнаму выкарыстанню зямель. Пастаянная камісія па сельскай гаспадарцы і ахове прыроды ўзяла іх выкананне пад паўсядзённы кантроль. У кароткі тэрмін у абарот было ўключана звыш 300 гектараў — за кошт раскарчоўкі хмызняку і знішчэння валаў на асушаных тарфяніках, рэкультывацыі пустэч, кар'ераў і траншэй, неапрацаваных палювальных дарог. За вялікую арганізатарскую работу па паліпцізні зямель старшыня выканкома сельсавета А. Мажуць узнагароджаны сярэбраным медалём ВДНГ СССР.

Дэпутаты клопацца не толькі аб вытворчасці, але і аб быццё і адпачынку сваіх выбаршчыкаў. У Лебедзева і навакольных вёсках з пачатку пяцігодкі пабудавана і капітальна абрамантавана больш трохсот кватэр, звыш двухсот дамоў газіфікавана. Сярэдняя школа, два дзіцячыя сады, дом культуры, бібліятэка, гандлёвы цэнтр, сталова, камбінат бытавога абслугоўвання, фельчарска-акушэрскі пункт, лязня — усё гэта атрымалі мясцовыя жыхары за апошнія чатыры гады. Выканком сельскага Савета наладжваў масавыя нядзелнікі, грамадскія агляды па добраўпарадкаванню вёсак. Пры актыўным удзеле насельніцтва пракладзены новыя дарогі, заасфальтаваны тратуары, высаджана больш двух тысяч дрэў.

Вялікую ўвагу дэпутаты ўдзяляюць кантролю за развіццём службы быту на вёсцы. Лебедзейскія жыхары атрымліваюць цяпер 23 віды розных бытавых паслуг. Усе школьнікі, а іх звыш тысячы, забяспечаны гарачым харчаваннем, а з аддаленых вёсак іх на вучобу падвозіць выдзелены гаспадаркамі транспарт.

Вопыт дзейнасці Лебедзейскага сельсавета Маладзечанскага раёна нядаўна атрымаў высокую ацэнку Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

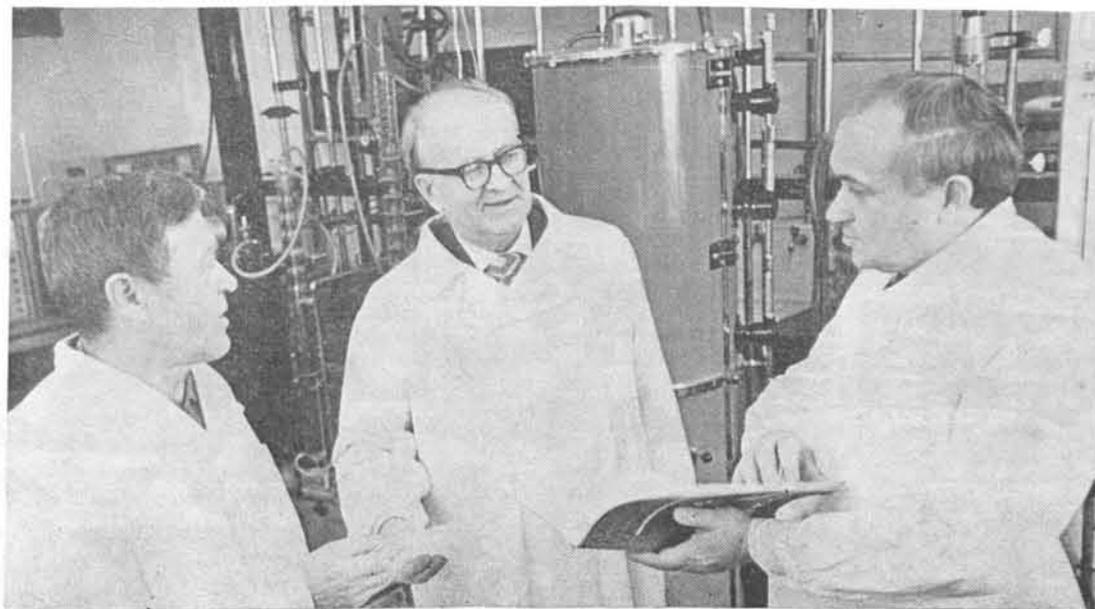
Г. ЛЬВОУ.

ПЯТЫ
МІКРАРАЁН

Будаўніцтва новага, пятага мікрараёна пачалося ў горадзе беларускіх нафтавікоў — Рэчыцы. Ужо да канца 1975 года тут будуць узведзены тры 90-кватэрныя дамы з усімі выгодамі для жыхароў, а з пачатку будучага года наметана перайсці на будаўніцтва 9-павярховых дамоў.

Новы мікрараён удала ініцыяваў і лідзіраваў Дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Прыгажосць яму нададуць гандлёвы цэнтр, гарадская бібліятэка і іншыя культурна-бытавыя ўстановы.

П. РАДЗЕЧКА.

Супрацоўнікі Інстытута торфу АН БССР вядуць цікавыя даследаванні па комплексе праблем, звязаных з рацыянальным выкарыстаннем торфу і падрыхтаваннем новых відаў торфагумінавых угнаенняў.

НА ЗДЫМКУ: (злева направа) дактары навук Пётр БЯЛЬКЕВІЧ, Барыс ЕРАФЕЕУ і член-карэспандэнт АН БССР дырэктар інстытута Іван ЛІШТВАН.

Фота А. САСІНОУСКАГА.

ТАЛЕНТЫ НА АЛІМПЕ НАВУКІ

СЕННЯ КОЖНЫ ТРЭЦІ НАВУКОВЫ РАБОТНІК У БЕЛАРУСІ
МАЛАДЗЕЙ ЗА 30 ГОД.

Калі 26-гадовы Уладзімір Платонаў абараняў доктарскую дысертацию, слова ўзяў лаўрэат Ленінскай прэміі правадзейны член Акадэміі навук СССР Анатоль Мальцаў.

— Перш за ўсё, — гаварыў ён тады, — хацелася б адзначыць, што, нягледзячы на маладосць, Платонаў з'яўляецца галоўным аўтарытэтам у нашай краіне ў дзвюх сучасных галінах матэматыкі — тэорыі алгебраічных лінейных груп і тэорыі тапалагічных груп.

Платонаў сёння не адзінока — у навуковых установах Беларусі паспяхова працуе шмат яго ровеснікаў. Член-карэспандэнт Акадэміі навук БССР Уладзімір Спрынджук у 27 год стварыў прынцыпова новы метада, які даў магчымасць вырашыць славутую праблему Малера, над якой 30 гадоў беспаспяхова біліся лепшыя матэматычныя розумы свету. Міжнароднай вядомасцю карыстаюцца працы 30-гадовага доктара хімічных навук, лаўрэата прэміі Ленінскага камсамола Уладзіміра Салдатава і фізіка Вячаслава Ткачова, стаўшага прафесарам у 26 гадоў. Гэты спіс можна працягваць.

— Маладосць навуцы не перашкода. Я цаню ў вучоным мэтанакіраванасць, настойлівасць і працавітасць. Але, безумоўна, усе гэтыя якасці асветлены галоўным — талентам, — гаворыць прэзідэнт Акадэміі навук БССР Мікалай Барысевіч.

Такім чынам, таленты! Дзе іх знаходзяць? Усюды. Уладзімір Спрынджук вырас у Мінску. Уладзімір Платонаў — ураджэнец глухой віцебскай вёсачкі, Леанід Шамяткоў, які ў 30 год стаў доктарам фізіка-матэматычных навук, і лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР фізік Віктар Верашчагін правялі сваё дзяцінства ў горадзе Магілёве...

— Але знайсці талент мала. Трэба дапамагчы маладому чалавеку атрымаць самыя сучасныя веды, сфарміраваць уласныя ідэі, паставіць навуковы эксперымент і знайсці практычнае прымяненне яго вынікаў, — працягвае Мікалай Барысевіч. — Жыццё даўно паказала форму такой дапамогі — аспірантура. Цяпер каля трох тысяч будучых беларускіх вучоных займаюцца ў аспірантуры пры вышэйшых навучальных установах рэспублікі і навуковых установах Акадэміі навук.

Вялікія сродкі адпускае дзяржава на развіццё навукі і на падрыхтоўку навуковых кадраў. Толькі ў 1973 годзе на гэтыя мэты Акадэмія навук БССР было выдзелена звыш 35 мільёнаў рублёў. А ўсяго на бягучую пяцігодку на патрэбы Акадэміі навук асигнавана 168 мільёнаў рублёў.

Важную ролю ў падрыхтоўцы маладых навуковых кадраў адыгрываюць беларускія вучоныя старэйшыя пакалення, такія як лаўрэат Ленінскай прэміі Андрэй Красін, матэматык Герой Сацыялістычнай Працы Мікалай Яругін, фізік лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Герой Сацыялістычнай

Працы Барыс Сцяпанаў. Настаўнікам Сяргея Чуніхіна быў заснавальнік савецкай алгебраічнай школы акадэмік Ота Шміт. А дыпер акадэмік Сяргей Чуніхін стварыў у Беларусі сваю матэматычную школу.

Так пад апекай старэйшых і прызнаных вучоных выхоўваецца навуковая моладзь Беларусі. Сёння даклады таго ж Уладзіміра Спрынджука ў Обервольфахе на міжнароднай канферэнцыі па тэорыі лічбаў або 30-гадовага акадэміка Уладзіміра Платонава на матэматычнай сесіі ў Боне выклікалі велізарную цікавасць у вучоных.

Творчы пошук, смеласць маладых характэрныя для любой з 31 навукова-даследчай установы, уваходзячай у рэспубліканскую Акадэмію навук. Заглянем, напрыклад, у Інстытут фізікі АН БССР.

— Не бойцеся сумнявацца, не бойцеся памыляцца, не бойцеся пытацца, — любіць паўтараць дырэктар інстытута Барыс Сцяпанаў у размовах з моладдзю. — Помніце, што спрэчка — лепшая форма навуковага працэсу. Не спадзявайцеся на аўтарытэты. Шукайце самі, выпрацоўвайце сваю думку па кожнаму навуковаму пытанню і ўмейце гэтую думку абараніць.

Такую школу прайшлі маладыя калегі Сцяпанава Васіль Мастоўнікоў і Анатоль Рубінаў, разам з якімі ён быў удастоен Дзяржаўнай прэміі СССР 1972 года. Гэтую высокую ўзнагароду яны атрымалі за стварэнне новага класа лазераў, працуючых на арганічных фарбавальніках. «Школа Сцяпанава» сёння — гэта шэсць дактароў і каля 50 кандыдатаў навук, што працуюць не толькі ў Інстытуце фізікі, але і ў многіх іншых навуковых установах рэспублікі і краіны.

У 1973 годзе беларускія фізікі дабіліся новага поспеху. Член-карэспандэнт АН СССР Мікалай Барысевіч сумесна са сваім вучнем Віктарам Верашчагіным атрымаў за стварэнне фільтраў для інфрачырвоных праменяў Дзяржаўную прэмію СССР. Шлях Верашчагіна ў навуку як нельга лепш ілюструе той пастаянны клопат аб навуковай моладзі, які характэрны не толькі для Інстытута фізікі, але і для іншых навуковых устаноў Беларусі. Вось што расказвае аб гэтым дырэктар інстытута Барыс Сцяпанаў.

— Мы пастаянна шукаем здольную моладзь ва ўсіх вышэйшых навучальных установах рэспублікі. Вось і Верашчагіна «знайшлі» ў Магілёўскім педінстытуце. Спецыяльнай падрыхтоўкі да навуковай работы па фізіцы ў яго не было. Ён рыхтаваўся стаць педагогам. Але схільнасць да навукі была відавочна. Прапанавалі Віктару паступіць у аспірантуру. Пад кіраўніцтвам Мікалая Барысевіча ён працаваў над кандыдацкай дысертацияй і паспяхова абараніў яе.

Работа па выхаванню талентаў працягваецца. На заняткі ў школу юных фізікаў, створаную пры Інстытуце фізікі, дзе чытаюць лекцыі вядучыя супрацоўнікі інстытута на чале з яго дырэктарам, прыходзяць вучні з многіх школ.

Міхаіл МЕРСАН.

МІЛЬЁНАМІ тон сярністага газу, велізарнай колькасцю вуглекіслаты і парамі ртуды штогод атручваюць навакольнае асяроддзе электрастанцый свету.

Вучоныя і спецыялісты Беларусі лічаць, што праблема можна вырашыць, спажываючы ў энергетыцы і прамысловасці звычайны вадарод. Ён дазволіць развіваць энергетыку, якая не наносіла б шкоды навакольнаму асяроддзю і давала б магчы-

УНІВЕРСАЛЬНЫ
ВАДАРОД

масць шырока выкарыстоўваць атамныя электрастанцыі. Вадарод можна атрымаць з дапамогай ядзернага рэактара і затым выкарыстоўваць у спецыяльных паліўных элементах для стварэння энергіі. Перспектыўны вадарод і ў якасці універсальнага асяроддзя для пераносу энергіі ад атамных

электрастанцый непасрэдна да спажыўца на любы адлегласці пры дапамозе трубаправодаў, праз якія можна перапампоўваць гэты газ. Разлікі паказваюць, што такі метада перадачы энергіі больш танны і эканамічны, чым існуючыя электралініі.

Праблемам выкарыстання вадароду ў энергетыцы была прысвечана нарада, якая праходзіла ў пачатку сакавіка ў Інстытуце ядзернай энергетыкі АН БССР.

Працуе малады спецыяліст... НА ЗДЫМКУ: выпускнік землеўпарадкавальнага факультэта Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі Віктар СТРАЛАУ.

Фота У. КАЗЛОВА.

КІРУЕ
ЭЛЕКТРОННЫ
ДЫСПЕТЧАР

«Электронныя дыспетчары»... Зусім нядаўна яны толькі пачыналі прабіваць сабе дарогу. Цяпер на прадпрыемствах рэспублікі такіх аўтаматызаваных сістэм, распрацаваных Цэнтральным навукова-даследчым інстытутам тэхнікі кіравання, які знаходзіцца ў Мінску, — 45. На Гродзенскім тонкасуконным камбінаце, Гомельскім швейным вытворчым аб'яднанні «Камінтэрн»,

Бабруйскай трыкатажнай фабрыцы, Беларускай аўтазаводзе і іншых вытворчасцях электроніка ўжо сёння дапамагае вырашаць самыя складаныя задачы кіравання тэхналагічнымі працэсамі.

У гэтым годзе камп'ютэры «прапануюць» сваю дапамогу яшчэ 27 заводам і фабрыкам. Спецыялісты інстытута заканчваюць работу на такіх аб'ектах, як «АСК — «Гомсельмаш», «АСК — дывановае аб'яднанне — Брэст», «АСК — Гродзенскі прадзільна-нітачны камбінат» і іншыя.

Сумесна з вучонымі краіны — членаў СЭУ ідзе таксама распрацоўка тыпавых праектных вырашэнняў і пошукі найбольш эфектыўнага выкарыстання ЭВМ трэцяга пакалення.

У Мінскім аэрапорце.

Фота А. МАНЦЕВАВА.

МОЛАДЗЬ І САВЕТА

[Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.]

налі абавязальства, а сама Ала завяршыла пяцігодку ў 1973 годзе.

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР майстар Гродзенскага прадзільна-нітачнага камбіната Людміла Цярэшка была членам камісіі па справах моладзі. Яна актыўна ўдзельнічала ў падрыхтоўцы для разгляду на пасяджэннях камісіі пытанняў аб стане выхавальчай работы з моладдзю ў інтэрнатах прадпрыемстваў будаўнічых матэрыялаў, аб укараненні ў быт новых грамадзянскіх абрадаў і святаў, аб падрыхтоўцы кваліфікаваных рабочых у навучальных установах прафесійна-тэхнічнай адукацыі.

Удзельнічаючы ў рабоце Саветаў, маладыя дэпутаты набываюць вялікі вопыт грамадскай дзейнасці, далучаюцца да ўдзелу ў кіраванні дзяржаўнымі справамі, вылучаюцца на кіруючыя пасады. Так, у 1971 годзе дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР выбралі студэнта Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі Валянціна Герасімовіча. А цяпер ён ужо дырэктар Жыліцкага саўгаса-тэхнікума.

Значную работу праводзяць маладыя дэпутаты ў камісіях па справах моладзі, якіх у рэспубліцы налічваецца 223, у іх саставе больш як паўтары тысячы чалавек. Камісіі вывучаюць пытанні, звязаныя з жыццём моладзі, яе выхаваннем, павышэннем агульнаадукацыйнага і культурна-тэхнічнага ўзроўню, з арганізацыяй працы, быту, адпачынку і аховы здароўя юнакоў і дзяўчат, забеспячэннем іх правоў, удзелам у дзяржаўным, гаспадарчым і сацыяльна-культурным будаўніцтве. Так, камісія па справах моладзі Вярхоўнага Савета БССР мае права заканадаўчай ініцыятывы. Выкарыстоўваючы гэты права, яна актыўна ўдзельнічае ў распрацоўцы законапраектаў, якія найбольш закранаюць інтарэсы моладзі — Кодэкса аб шлюбе і сям'і, Закона аб ахове здароўя, Кодэкса аб працы, аб народнай адукацыі.

Шмат жыццёва важных пытанняў разгледзелі на сваіх пасяджэннях камісіі па справах моладзі Вярхоўнага і мясцовых Саветаў. Часам яны аб'ядноўваюць намаганні. Так, пры падрыхтоўцы на пасяджэнне пытання аб укараненні ў быт новых грамадзянскіх абрадаў, святаў і павышэння іх ролі ў выхаванні моладзі, камісія Вярхоўнага Савета атрымала завагі і прапановы ад 23-х камісій па справах моладзі мясцовых Саветаў. Азнаямленне са станам спраў на месцах і аналіз атрыманых матэрыялаў дапамагалі камісіі выпра-

Лізавета ЧАГІНА.

цаваць рэкамендацыі па рытуалах шлюбу, рэгістрацыі нованароджаных, пасвячэння ў рабочыя і хлебавыя, проваду ў армію, святаў працы, ураджаю.

Для глыбокага і ўсебаковага вывучэння пытанняў прыцягваюцца прадстаўнікі міністэрстваў, ведамстваў, аддзелаў упраўленняў, грамадскіх арганізацый, навучальных устаноў. Камісіі маюць цесную сувязь з Цэнтральным Камітэтам, абкомамі, гаркомамі, райкомамі камсамола. Работнікі камсамольскіх органаў сумесна з дэпутатамі Саветаў удзельнічаюць у падрыхтоўцы пытанняў і ў пасяджэннях камісій.

Вядома, маладыя дэпутаты яшчэ не маюць такіх ведаў і жыццёвага вопыту, як іх старэйшыя калегі. Таму спецыяльна для іх чытаюцца лекцыі па пытаннях дзяржаўнага права і савецкага будаўніцтва, на аснове савецкага заканадаўства, наладжваецца абмен вопытам работы, праводзяцца навукова-практычныя канферэнцыі, сходкі і сустрэчы. Энергія і энтузіязм маладосці дапамагаюць юнакам і дзяўчатам паспяхова спалучаць мноства адказных абавязкаў — быць лідэрам у сваім працоўным калектыве, кіраваць дзяржавай і пастаянна ўдасканальваць свае прафесійныя веды і ўменне мысліць шырока і перспектывна.

Дэпутацтва ў нас не атрымліваюць у спадчыну, не чакаюць ад яго льгот і прывілей. Права стаць членам урада ці мясцовых органаў кіравання кожны набывае сваёй нястомнай, бескарыслівай грамадскай дзейнасцю, чуласцю і спагадлівасцю, увагай да клопатаў людзей і шчырым імкненнем дапамагчы ім жыць лепш, прыгажэй. Пасля кожных выбараў (мясцовыя Саветы выбіраюцца на два гады, Вярхоўны Савет — на чатыры) тысячы юнакоў і дзяўчат толькі ў Беларусі актыўна далучаюцца да спраў агульнадзяржаўнай важнасці, глыбей унікаюць у тую задачу, што вырашае наша грамадства, як самае запаветнае, умацоўваюць і берагуць Савецкую ўладу.

АСАБІСТА для мяне пытанне аб адкрыцці Амерыкі застаецца адкрытым. Адны кажуць, што ў Амерыцы першым пабываў Калумб, другія — што да Калумба там пахадзілі вікінгі. Не ведаеш, каму даваць веры. Апошняя навіна — Амерыку адкрылі... слімакі! Так гаворыць д-р Бёрд, супрацоўнік музея прыроды ў Вашынгтоне. Па версіі д-ра Бёрда, задоўга да з'яўлення Калумба ў Новым Свеце на гэты кантынент прыплылі еўрапейскія слімакі; дабіраліся яны на абломках разбітых караблёў, да амерыканскага берага іх прыбіла марская плынь.

Не магу сказаць, які ўклад навуковае адкрыццё пана Бёрда ўнесла ў гісторыю мараванання і пазнання Амерыкі ў сэнсе геаграфічным. Але калі прыкінуць з боку сацыяльна-палітычнага, то яно адпавядае аб'ектыўнай ісціне. Калі ўспрымаць словы д-ра Бёрда метафарычна, то сказанае ім датычыцца якраз тых слізняў-угоднікаў, якія ў наш час свабоднага абмену інфармацыяй намагаюцца адкрыць «прыгожую Амерыку» сацыялістычнаму свету.

паміж сабой мудрыя дыялогі вадэвіля, які называецца «Сучасная Амерыка», але які, паслухаўшы, так і хочацца назваць «Амерыканская ідылія».

— Прывітанне з Амерыкі!

— Прывітанне ў хату!..

Маецца на ўвазе, вядома, наша савецкая хата, якая адгароджана ад «вольнага свету» «жалезнай заслонай» і ў якой ніколі нічога не чулі і не ведаюць пра Амерыку, а калі і ведаюць, дык не тое, што трэба «Свабодзе».

Спрытна абмінаючы разваліны «грамадства ўсеагульнага дастатку» ЗША і зыбікі масткі амерыканскай дэмакратыі, смаўжы адкрываюць перад намі Амерыку салодкага жыцця і блакітных сноў.

— Маё першае ўражанне, налі я прыехаў у Штаты, — незвычайная гуманнасць амерыканскага грамадства.

— Так, тут жа на кожным кроку нехта збірае грошы на дабрадзейныя мэты: для храніч на хворых, для калек, на адпачынак немажымым сем'ям.

— Тут і «армія збавення» — у цяжкіх

Вацлаў МАЦКЕВІЧ

СМАЎЖЫ АДКРЫВАЮЦЬ АМЕРЫКУ

ПАМФЛЕТ

Слімакі д-ра Бёрда мне дык уяўляюцца нават сімпатычнымі малюскамі, абсалютна бяшкроднымі, з гэтакім мілым на выгляд рожкам. Слімакападобныя ж, пра якіх пойдзе гаворка, вызначаюцца незвычайнай брыдотай, што пераходзіць у пачварнасць. І не знешнасцю свай, не абліччам (звонку яны нават прыстойныя!), а духам, як кажуць, — нутром. У нас у народзе такіх слізняў з агідай называюць смаўжамі ліпучымі.

Ад бяшкродных слімакоў смаўжы адрозніваюцца нейкай зацятай дагодлівасцю і вельмі прымітыўным мысліцельным апаратам. Відаць, гэтыя акалічнасці наклалі адбітак на іх паводзіны — у Беларусі яны некалі перасоўваліся ў вертыкальным стане, прымаючы форму пыталніка перад фашысцкімі ботам, а ў «вольным свеце» смаўжы поўзаюць толькі на брусе, вылізваючы абцасы «заходняй дэмакратыі».

Смаўжы дабіраліся да берагоў Амерыкі на абломках разбітага фашысцкага карабля. Вынесла іх у Новы Свет цяжынне «халоднай вайны». Там яны прыліплі да розных антысавецкіх суполак, там і распалділіся.

Не ведаю, як выкарыстоўваюць амерыканцы еўрапейскіх улітак, што апырэдзілі Калумба, смаўжоў яны прыстроілі па прызначэнню: раз пры Гітлера вы хвалілі заведзены ім парадак, то цяпер хваліце на ўвесь свет Злучаныя Штаты Амерыкі і іх парадкі. Рэкламуйце амерыканскі лад жыцця!

Цэламу вывадку такіх смаўжоў далі работу на «Свабодзе»: раскажыце сваім радыёслухачам пра Амерыку, але толькі каб без розных там проблем і негатывных плям! І смаўжы выпаўзаюць са свайго антыкамуністычнага ракавіны ў эфір і разыгрываюць

яна шмат каму дапамагае. У спецыяльных магазінах «арміі збавення» за адзін—два долары можна купіць сабе патрыманую мэблю, панашаную вопратку ці абутак, якія здаюць сюды людзі багачэйшыя.

— А якую гуманнасць праяўляе «армія збавення» цяпер: для беспрацоўных арганізуе дармовыя абеды, для бяздомных дае магчымасць тагнага або і зусім бясплатнага начлегу...

Здаецца, смаўжы так і намякаюць мне: бачыш, як здорава! Давай да нас на дармовую баланду і абноскі «арміі збавення»... Але мяне такі шык не надта вабіць. Тады слізні-ўгоднікі пачынаюць мяне спакушаць рознымі формамі дапамогі, якія толькі існуюць у Злучаных Штатах Амерыкі — праграмай сацыяльнага страхавання пенсіянераў, праграмай страхавання беспрацоўных, праграмай дапамогі харчамі... І таксама ўсё ў рукавых бесклапотных колерах. Перада мной адкрываецца нязнаны-нязведаны свет.

Але я лаўлю сябе на думцы, што нешта ўжо ведаю пра Амерыку, нешта чытаў пра жыццё на падачкі. «Ужо мне гэтая дапамога... Яны вам даюць грошай роўна столькі, каб не памерць з голаду, таму вы ўвесь час хочаце есці... А клеркі! Яны глядзяць на мяне так, быццам гэты яны мне плоцяць: «Каб ёй не даць, можа мне больш дасталася бл...»

Гэтак сказала пра дапамогу 27-гадовай негрыянка Роз Вашынгтон з Буфало, якая з 6-гадовай дачкой жыла на тую самую «гуманную» дапамогу па беспрацоўю. Яе інтэрв'ю — адно з васьмідзсяці горкіх споведзяў расчараваных, абцяжараных невясёлымі думкамі беспрацоўных амерыканцаў. З такой Амерыкай я сутыкнуўся на старонках «Нью-Йорк таймс мэгэзін». Але смаўжы са «Свабоды», якія ўпэўнены, што да нас, за «жалезную заслоную», не можа прасачыцца

ГОРОД ЮНЫЙ, ГОРОД ДРЕВНИЙ

Тысячу лет стоит на берегу Финского залива Таллин — столица Эстонии. Давно минувшие времена оставили городу свое наследство: древние крепостные стены и башни, аскетически строгие храмы с воинственно поднятыми в небо шпилями, узкие кривые улочки, где серые, прижатые друг к другу дома почти сталкиваются каменными лбами, металлическое кружево флюгеров над островерхими черепичными крышами.

Таллин часто называют городом-музеем. И каждый раз, когда я слышу это определение, мне хочется возражать. Нет, сохранившиеся в городе удивительные памятники прошлых столетий не музейная коллекция мертвых экспонатов, выставленных на обозрение туристов. На средневековых улочках, на скальном холме Тоомпеа, увенчанном короной старинных зданий, бьется горячий

пульс жизни. И несомненно, одним из секретов красоты Таллина является гармоничное соседство старого и нового: узких улочек и просторных площадей, средневековых зданий и современных многоэтажных крупнопанельных домов.

Таллин — труженник. 90 стран мира получают продукцию с маркой таллинских промышленных предприятий. Это электродвигатели, многоковшовые траншейные экскаваторы, различные электро- и радиоприборы, стекло, строительные материалы, концертные рояли, радиолы и многое другое.

Внизу, слева от холма Тоомпеа, простирается самый молодой район города — Мустамяе. Будущие историки напишут, что первые сведения об этом районе в летописи эстонской столицы появились в 1962 году. За это время тысячи таллинских семей получили здесь комфортабельные квартиры. Для жителей района построены кинотеатры, магазины, школы, кафе и рестораны, всевозможные бытовые ателье. Здесь же находится и студенческий городок Таллинского политехнического института — крупнейшего из семи эстонских высших учебных заведений. Мустамяе продолжает строиться, а уже на очереди рождение нового жилого района — Ласнамяе.

У городов, как и у людей, бывают свои особенные дни, когда они надевают праздничные одежды и от всей души веселятся. Есть такой день и у Таллина. Он называется Праздником песни. В этот день через весь город проходит торжественное шествие участников праздника. Они идут в ярких национальных костюмах, щедро украшенных серебряными брошами и цепями. Конечный пункт — Певческое поле. Здесь эстрада. На ее ступенях свободно размещается хор из 35 тысяч человек. Более 200 тысяч зрителей располагаются на скамьях поля под открытым небом. Песни звучат весь день до поздней ночи.

Таллин — центр культуры и науки республики. Здесь находится большинство из 20 научно-исследовательских институтов республиканской Академии наук. В институте энергетики всесторонне изучаются энергетические ресурсы республики, разрабатываются методы их максимального использования.

Сотрудники института химии решают проблемы комплексного использования сланцев — основного природного богатства Эстонии. Большие и интересные работы ведутся в самом молодом научном учреждении — институте кибернетики.

Таллин — большой театр и

страстный поклонник музыки. Никогда не бывают пустыми залы двух драматических театров, Государственного академического театра оперы и балета, концертной филармонии.

Мне приятно рассказывать о своем городе. Но сейчас я опасаясь уподобиться той хозяйке, которая старалась в один пирог втиснуть всю начинку, и все-таки я не могу не рассказать о самом старом жителе Таллина. Ему 550 лет. Он так и зовется — Вана Тоомас, что означает Старый Тоомас. Этот человек в широкополой шляпе и с алебардой в руке живет на высоком шпиле древней Ратуши. Ему сверху хорошо виден весь Таллин, и он знает, что люди в городе живут мирной, трудовой жизнью. А еще он лучше всех знает, что город растет и не стареет.

Тамара ТОМБЕРГ.

Таллин — большой театр и

Таллин — большой театр и

аньякая Инфармация з «вольнага свету», маюць штораза ва ўсё больш інтэнсіўных колерах амерыканскі лад жыцця. Яны раскаваюць мне, як негрыцянка (толькі дрыгая) бяра ў магазіне тавары па талонах, што даюць немажымым сем'ям, як раскошна жыць маці-адзіночкі, што «за кошт дзяржавы маюць кватэры, маюць грошы на харчы і чым больш у яе дзяцей, тым больш яна дастае грошай».

А як жа «ўзровень беднасці», які цягне на сацыяльнае дно мільёны амерыканцаў? Аб ім жа колькі прамоў на Капітоліі сказана!

— У Амерыцы слова «беднасць» бадай што ў штодзённым ужытку, але ў асаблівым разуменні.

— А ў Савецкім Саюзе слова «беднасць» у дачыненні да савецкіх грамадзян проста выгна-на са слоўніка..

— Я памятаю, як гадоў колькі назад атрымала мая цётка-калгасніца фатаграфію свайго сямейна-амерыканскага. Я гляджу, і вачам веры не даю: стаіць мая цётка старэнная, зморшчаная, згорбленая калгасніца, а з фатаграфіі ёй усміхаецца ейная сяброўка — аднагодка, гэтак дародная дама, ну, быццам бы жонка нейкага высокага начальніка... А пісала, што яна працуе на ферме, кароў даглядае.

— Дзіва што! Харчы не тыя! Я, калі прыехаў у Амерыку, дык не мог па знешняму выгляду сказаць, да якой сацыяльнай катэгоры належыць чалавек. А вось у Савецках..

Для мяне ясна цяпер, у чым сакрэт: касцюм, куплены ў магазіне «Вулворт» і ўзяты з пляча ў краме «арміі збавення» нічым не розняцца, бо абодва — амерыканскія. Таксама ж, — аднолькавая каларыйнасць у стравах, спажытых у лепшым рэстаране Нью-Йорка ці забягалаўцы, якая належыць «арміі збавення».

Але навошта смаўжам запаўзаць з амерыканскага панадворка на наш савецкі ды вымучваць свайго беднага фантазіяў нейкую цётку-калгасніцу? Гэты ход гакам прапагандысцкія слізнікі робяць у тых выпадках, калі нават да іх даходзіць, што нельга даказаць недаказальнае.

Цяжка сачыніць, напрыклад, вясёленькі сюжэт пра тое, якая гуманная сістэма «аховы здароўя» ў Злучаных Штатах Амерыкі. Бо каму не вядома, што захварэў у Амерыцы, — значыць разарыцца. Мяне канчаткова пераканаў у гэтай «перавазе» амерыканца выпадак з Сэмам Х'юстанам Джонсанам. Некалькі гадоў назад Сэм зламаў нагу. Лячэнне зацягнулася і патрабавала многу грошай. Пачаліся пазычкі, Сэм залез у даўгі і, нарэшце, збанкрутаваў. Амерыканская прэса наўрад ці звярнула б увагу на гэты банальны выпадак, каб не быў Сэм Джонсан братам былога прэзідэнта Ліндана Джонсана. Сэм з горыччу заявіў карэспандэнтам, што яго гісторыя не выключэнне, яна «толькі пацвярджае заганаўнасць сістэмы аховы здароўя, якую намагаўся палепшыць мой брат».

Але смаўжам лепшым карціць, каб я расчараваўся ў нашай бясплатнай дзяржаўнай ахове здароўя і палюбіў амерыканскую грамадскую дапамогу хворым ці алкаголікам.

— Савецкая прапаганда хваліцца дармовым медыцынскім абслугоўваннем людзей.

— Адкуль яно можа быць дармовым? Проста дзяржава недаплачвае сваім грамадзянам і за гэты кошт іх дармова абслугоўвае.

— Пішуць, што Камуністычная партыя называе свой клопат аб народзе, бо цяжка знайсці дзяржаву, у якой лік шпітальных ложкаў на тысячу жыхарства быў большы, чым у Савецкім Саюзе.

— Гледзячы з аднаго боку, дык і сапраўды выглядае на вялікі клопат. Але прыгледзеўшыся з другога, выходзіць, што савецкі народ больш хваравіты за іншыя..

— Дзе яму не быць хваравітым пры гэтым хранічным сацыялістычным недаданні... (!) Калі на смаўжы приходзіць антысавецкае ачмурэнне, яны не заўважаюць, як вылуз-

ваюцца з ракавіны, выстаўляючы свае бадзлівыя рогі. Але што на гэта «Свабода»? Яна ж за аб'ектыўную Инфармацыю! «Свабода» ўсё дазваляе: і «зморшчаную бабку-калгасніцу» прыплясці і «сацыялістычнае недаданне» ў ідэалагічнае меню ўвесці, абы толькі пераканаць нас, што вось там, у Амерыцы..

Але я неяк дачуўся, што і ў Амерыцы цяпер нявыкрутка — крызіс, беспрацоўе, інфляцыя і розная трасца. Пабяжлі сацыяльныя фарбы Амерыкі. Нават прэзідэнт краіны ўстрыжаны і звяртаецца з паспяржанымі пасланямі да кангрэса: «Эканоміка знаходзіцца ў стане спаду, узровень беспрацоўя занадта высокі, інфляцыя працягвае наносіць страты эканоміцы». Дзяржаўныя мужы не ведаюць, з якога канца пачаць размотваць клубок супярэчнасцей і таму не абяцаюць амерыканцу нічога лепшага на бліжэйшую перспектыву.

А смаўжы трымаюць у руках гатовы рэцэпт ад усякага ліха і старання вылізваюць чорныя плямы на целе амерыканскага грамадства, засцілаючы далагляд ружовай прапагандысцкай муццо.

— Тэма інфляцыі, спаду ў эканоміцы, на жаль, сёння хвалюе амерыканцаў больш за ўсё.

— Бо інфляцыя закрала ўсе пласты насельніцтва — ад простага рабочага да мільянера.

— Зарплата рабочых не паспявае за павышэннем цен на тавары. Шмат фірм пацярпелі крах і пазачыніліся..

— Але гэта не сапсавала гумару амерыканцам, бо яны народ кемлівы і ўжо знайшлі, чым адбіцца ад інфляцыі.

— Цукровыя фірмы, напрыклад, дамовішыся паміж сабой, узялі за год цэны на цукар аж на 300 працэнтаў. Устрыжыліся не на жарт прэзідэнт ЗША. Параўнаўся са сваімі супрацоўнікамі, прэзідэнт знайшоў выхад: заклікаў амерыканскі народ байкатаваць цукар, як мага скараціўшы яго спажыванне.

— Прэзідэнт поўнацю выключыў са свайго абедзеннага меню салодкія стравы..

— Прэзідэнт адмовіўся нават спажываць марожанае, якое ён вельмі любіць..

— Бальшыня амерыканскіх сем'яў падтрымалі свайго прэзідэнта і яго сенатараў — адмовіліся ад марожанага.

— І вось інфляцыя ўжо на лапатках! Некалькі магазіны знізілі цану на цукар на 20 працэнтаў!

— Таксама паспяхова ідзе змаганне з крызісам на іншых напрамках. Няма бензіну — амерыканцы заяўляюць: «Будзем хадзіць на работу пехатою!» Мала грошай — амерыканец і тут не разгубіцца: «Няма за што ножны дзень, — значыць буду хадзіць у магазін раз на тыдзень!»

— Амерыканцы цяпер пачынаюць самі сабе шыць вопратку і абутак, кансерваваць ежу, не бяруць у банку пазыкі на машыну ці дом і галасуюць за тых, хто можа даўжэй пражыць на адзін доллар.

— А хто ўсё-такі вінаваты ў тым, што амерыканцы павінны так ашчаджаць і перайсці на падножны корм?

— Паўна ж не Злучаныя Штаты! Інфляцыя — з'ява сусветная. Ад яе не ўхіліўся і Савецкі Саюз, толькі там яна прыкрыта рознымі маніпуляцыямі. Для адводу вачэй там на кожным рагу стаіць латок з марожаным.

— Ды ўсё роўна амерыканскі цукар, нават тады, калі ён не па кішэні амерыканцу, дзешавейшы за савецкі, і саладзейшы, і якасць амерыканскіх тавараў куды вышэйшыя, рэчы больш трывалыя, даўжэй носяцца..

РАЗРЯДКА И ЕЕ ПРОТИВНИКИ

Твердое намерение Советского Союза обеспечить необратимость процесса разрядки недавно было вновь подтверждено в речи Генерального секретаря ЦК КПСС Л. Брежнев 8 мая и Обращении ЦК КПСС, Президиума Верховного Совета СССР, правительства Советского Союза к народам, парламентам и правительствам в связи с 30-й годовщиной Победы над гитлеровским фашизмом. Эти выступления восприняты людьми доброй воли как проявление решимости создать такой международный климат, при котором любители военных авантур будут встречать решительный и повсеместный отпор. Вместе с тем в этих выступлениях вновь обращается внимание на то, что в мире опасным влиянием еще пользуются силы, которые на протяжении долгих лет после 1945 года пытались навязать в международных отношениях порок, враждебный интересам человечества, вызвали невиданную гонку вооружений и все еще предпринимают отчаянные попытки остановить движение к прочному миру.

Далеко не последнюю роль в этом играет правая буржуазная печать, рассматривающая «холодную войну» в качестве нормы отношений между странами, стремящаяся настроить своих читателей против разрядки напряженности. «Вся беда в том, — прикидывается наивным связанный с Пентагоном американский журнал «Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт», — что никто толком не знает, что такое разрядка» и тут же с пентагоновской бесцеремонностью советует правительству «подвернуть трезвому и дотошному анализу и пересмотру дух сотрудничества с СССР», поскольку «разрядка не более чем улица с односторонним движением» и «Москва пользуется всеми ее преимуществами».

«Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» ставит в вину разрядке не больше не меньше, как крушение авантюры Пентагона в Индокитае, победы народов Вьетнама и Камбоджи. Редакторам журнала нужна такая «разрядка», которая дала бы возможность кругам, чье мнение они выражают, разговаривать с СССР языком диктата.

«Детант» (разрядка), — рассуждает «Нью-Йорк таймс», — означает не только ослабление напряженности. Словарь Хэррапа дает еще одно значение этого слова — «спусковое устройство» (пистолета, винтовки и т. д.). Приведет ли разрядка к миру или в конце концов даст толчок новым конфликтам —

вот главный вопрос современности». «Глубокомыслие» нью-йоркского издания и высказываемая им «тревога» за судьбы мира вряд ли способны кого бы то ни было ввести в заблуждение. Ибо на счету «Нью-Йорк таймс» — километры строк, так или иначе ставящие целью разжигание конфликтов и враждебности между народами. И это широко известно.

Почему в США сейчас происходит особенно заметный подъем выступлений против разрядки? Очевидно, определенные круги боятся волны «пацифизма» после провала в Индокитае, им снова нужна «напряженность» для нового раунда гонки вооружений и «слочения» атлантических союзников, готовность которых к наращиванию военных расходов действительно слабеет по мере развития процессов разрядки.

Живий тезис о том, что «разрядка выгодна только русским» — один из наиболее назойливо звучащих на страницах не только американской печати. Этот тезис — постоянное пугало в статьях английской консервативной «Дейли телеграф». Лондонская «Файнэншл таймс», со своей стороны, идет на явную ложь, сообщая, что «совещание по безопасности и сотрудничеству нужно только России», что оно почти не вызвало интереса в Великобритании и Западной Европе, делая вывод, что-де не к чему слышать с его завершением. «Русские одурачили Запад, подсунув ему разрядку», — говорят подпольно сионистов в американском конгрессе сенаторы Бакли и Джексон, и их антисоветские измышления с большой охотой рекламируют лондонская «Таймс» и шпрингеровская «Вельт». Гамбургская «Цайт» требует, чтобы Советский Союз перестал «смотреть на мир через свои коммунистические очки», то есть отказался от идеологической борьбы, и только тогда «можно будет совместно искать решения таких общемировых проблем, как голод, перенаселенность, энергетический кризис».

Недавно одна из римских газет опубликовала выдержки из секретной памятной записки, которую подготовили в связи с

РАЗРЯДКА И ЕЕ ПРОТИВНИКИ

[Окончание. Начало на 5-й стр.]

приближающимися областными выборами (15 июня) в отделе пропаганды партии христианских демократов. «Согласно советской концепции, разрядка есть не что иное, как хитроумное прикрытие грубого экспансионистского режима», — говорится в этой «памятке» для выступлений на предвыборных митингах. Видя, как в ответ на призыв коммунистов в Италии ширятся совместные выступления против политики монополий, в том числе за счет все более активного участия в этих выступлениях бывших сторонников ХДП, авторы «памятки», стремясь скомпрометировать идею союза с коммунистами, изобрели некое «советское наступление», цель которого — «дестабилизировать» Италию в экономическом и политическом плане.

А парижская «Фигаро», одна из старейших во Франции буржуазных газет, предоставила свои страницы для очернения разрядки известному реакционеру, вишисту, поклоннику Гитлера Тире Молнье: «Смысл разрядки не так ясен, как кажется. Она может означать стремление к прочным мирным отношениям или просто маневр, цель которого — усыпить бдительность противника... Курица, которую лиса приглашает на обед, имеет право поразмыслить над вопросом, идет ли дей-

ствительно речь о прочном примирении». Позиция Молнье во Франции, конечно, никого не удивит. На том же месте в «Фигаро» в той же колонке «Хроника», которую он ведет на протяжении нескольких десятилетий, Тире Молнье писал, например, в ноябре 1938 года, когда над Европой нависла угроза нацизма и войны: «Поражение Германии повлекло бы за собой падение режима, который является главным оплотом против коммунистической революции. Жаль, что политические деятели и политические партии, разделяющие эту мысль, не решаются заявить об этом вслух, хотя в ней нет ничего постыдного. Я даже считаю, что, именно исходя из этой мысли, мы не вступили в войну в сентябре 1938 года» (а пошли на Мюнхенский сговор с Гитлером — Ред.).

Противники разрядки сознательно прибегают к грубым фальсификациям и искажениям, говоря о разрядке, выдвигают заведомо неприемлемые «условия». Они извращают существо тех соглашений, которые Советский Союз, другие социалистические страны подписали в последние годы с ведущими государствами Запада, — соглашений, которые способствовали радикальному оздоровлению международной обстановки. Действия врагов разрядки — это прежде всего диверсии против таких исторических соглашений, укрепляющих безопас-

ность всего человечества, как соглашение о предотвращении ядерной войны и ограничении стратегических ядерных вооружений, подписанные СССР и США. Когда враги разрядки — будь то в США, Англии, ФРГ, Франции — называют ее «ловушкой, устроенной русскими», они пытаются обмануть собственные народы и выступают против политики правительств ведущих западных государств. Ведь особенность нашего времени состоит в том, что призывы Советского Союза, других стран социализма к проведению курса мирного сосуществования получили за последние годы надлежащий отклик в странах Запада. И важные документы, которые СССР подписал с западными странами, исходят из полного равноправия сторон, нанесения ущерба партнерам по переговорам и соглашениям, неукоснительного соблюдения суверенитета и принципа невмешательства во внутренние дела друг друга. В своих внешнеполитических заявлениях президент США Дж. Форд, президент Франции Валери Жискар д'Эстен, канцлер ФРГ Г. Шмидт, премьер-министр Великобритании Г. Вильсон не раз признавали, что разрядка напряженности, мирное сосуществование между СССР и западными государствами — единственная альтернатива в ядерный век, и главные усилия стран с различным общественным строем должны быть сосредоточены на углублении и совершенствовании этого конструктивного процесса.

Известно, что политическая разрядка в значительной мере способствовала развитию и расширению экономических связей с социалистическими странами,

в чем особенно заинтересованы сейчас на Западе, учитывая обострение экономического кризиса. «Экспортить или умереть» — такое объявление публикует из номера в номер в журнале английских деловых кругов «Экономист» одна из английских фирм. И это не просто удачно найденная формула рекламы. Все страны Западной Европы жизненно заинтересованы в расширении торговли.

Парижский журнал «Пуэн» недавно поинтересовался, «как хозяева крупнейших французских компаний рассчитывают найти выход из кризиса». Корреспондент получил ответы от шести представителей «большого бизнеса». Ответы разные. Но характерно, что статья начинается с такой информации: «Из Москвы Жак Ширак (премьер-министр) привез сказочные контракты».

Вопреки безусловным преимуществам, которые открывает политика разрядки напряженности и развития широкого международного сотрудничества государств с различным общественным строем, горстка врагов этого благотворного процесса, представители военно-промышленного комплекса в капиталистических странах продолжают свои провокации с целью вернуть времена «холодной войны», используя сосредоточенные в их руках печать, телевидение, радио. Буржуазные пропагандисты, искажая подлинный смысл огромных положительных перемен на международной арене, пытаются помешать оздоровлению обстановки на планете и тем самым разоблачают себя как злостных врагов мира.

Е. МАКАРОВ,
Н. РАТИАНИ.

50 год назад у вёсцы Новае Сяло Талачынскага раёна быў створан харавы гурток. Цяпер гэта вядомы калектыў, які выступаў на многіх вялікіх і малых сцэнах. Хор пастаянна папаўняецца. Яго ўдзельнікі — члены мясцовага калгаса, сельская інтэлігенцыя.
НА ЗДЫМКУ: салісткі хора (на прыэднім плане) настаўніца Ліна МАЦЮШОНАК і загадчыца клуба Валянціна КАСЦЕЖ.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

СМАЎЖЫ АДКРЫВАЮЦЬ АМЕРЫКУ

(Заканчэнне. Пачатак на 4—5-й стар.)

«...Адночы адзін з нашых хлопцаў, — расказвае рабочы Джым Грэйсан, — выцяўся галавой аб зварачны апарат. Ён упаў на калені, з раны цякла кроў. Я спыніў на секунду лінію і падбег дапамагчы яму. Майстар, пераступіўшы праз раненага, зноў уключыў канвеер. Яны нават не выклікалі «хуткую дапамогу»... Год назад працаваў яшчэ адзін такі. Не вытрымаў — трэці інфаркт. Адміністрацыя выгнала яго на вуліцу. Яму было каля сарака...»

Дзіўна, — нешта самі амерыканцы не ў захапленні ад амерыканскага гуманізму. Яны адкрываюць нам Амерыку сацыяльнай няроўнасці, класавых антаганізмаў і жорсткай барацьбы за месца пад сонцам. Тут або выплывеш, або патонеш, так, як яно ёсць у сапраўднасці.

«Манаполіі — вось хто вораг працаўніка. Яны давяць нас машынамі, беспрацоўем, забруджваннем паветра. Ты павінен тужэй зацягваць пояс — канцэрны ўздываюць цэны на прадукты, тавары першай патрэбы», — да такога вываду прыводзіць жыццёвы вопыт старога рабочага Філа Сталінза.

Працоўная Амерыка не можа прымірыцца з такім становішчам, яна змагаецца супраць манаполій. Праца і капітал у ЗША заўсёды былі на розных баках класавых бар'якаў і няспынна знаходзяцца ў стане змагання. Міністэрства працы ЗША паведамляе на даўна, што толькі ў красавіку 1975 года ў краіне адбылося звыш 740 забастовак. Класавыя супярэчнасці ў ЗША абвастраюцца...

Але смаўжам з іх «свабоднай» шкарлупіны забастовкі рабочых здаюцца нечым нахштальт дэманстрацыі мод.

— Савецкія палітфарматы гавораць пра класавыя баі ў ЗША. Што ты скажаш на гэта? — Баў у Амерыцы кожны хочаш. Без іх нельга ўявіць сабе эканоміку вольнага рынку і палітычнай свабоды.

— Значыць, і ты прызнаеш, што ў Амерыцы абвастраюцца класавыя баі?!

— Але ж дзе ты бачыў тыя баі Амерыканскія забастовкі — гэта ж адна любата. Ходзяць сабе спакойна перад галоўным будынкам Фірма пікетчыкі, абвешаныя спераду і ззаду лакацічнымі плакатамі... Раней ці пазней дагаворваюцца да нейкага прамысловага развязвання праблемы. — заробатнай платы, адпачынку, умоў працы ці медыцынскага забеспячэння. У залежнасці ад забастовкі.

— Пра якое нарастанне класавых баёў, абвастраенне супярэчнасцей можа быць гутарка... — Калі Джордж Міні кіруе Амерыкай нароўні з манаполіямі!

— Пры гэтым партнёрстве прафсаюзаўнага руху з іншымі палітычнымі сіламі няма ніякіх падстаў казаць пра нарастанне класавых баёў або абвастраенне класавых супярэчнасцей у ЗША...

— Цярэдзіць пра гэткае нарастанне і абвастраенне — значыць ужываць застарэлыя сацыялістычныя тэрміналогію, што аніяк не дапамагае разумець сучасны свет і сучасную Амерыку...

А я быў упэўнены, што наадварот. Ды і Гары Брайнэр, кіраўнік прафсаюза рабочых завода «Джэнерал мотарс» (з той жа амерыканскай кнігі «Праца») пацвердзіў мае ўяўленні аб сучаснай Амерыцы: «Не так даўно на заводзе была забастовка... Толькі пасля ўпартай барацьбы гаспадары павінны былі здацца. Дзякуючы адзінству і згуртаванасці мы адстаялі свае правы».

Прыкладна такое ж уяўленне я меў і аб амерыканскай дэмакратыі. Яно складалася на аснове ведаў, пачэрпнутых з розных крыніц. У тым ліку і амерыканскіх. Я думаў, што разумею, чаму амерыканцу лепш не напамінаць пра «Уотэргейт». Сорамна прызнацца, але амерыканскую дэмакратыю мне толькі цяпер адкрылі смаўжы.

— Чым ты вытлумачыш, што ў мінулых выбарах у Амерыцы ўзялі ўдзел толькі 38 працэнтаў выбаршчыкаў?

— Нізі працэнт удзелу амерыканскага грамадства ў выбарах цябе непакойць? Падумаі, ці ж не ў гэтым мерка амерыканскай дэмакратыі?

— Яно і праўда! Выбаршчыкі бачыць, што ні дэмакрат, ні рэспубліканец, ні кансерватар, ні ліберал, ні сацыяліст рады інфляцыі не дасць бо гэта праблема міжнародная...

— Ды і сэнс выбараў не ў гэтым!

— На безупынных урачыстых абедах, сходах, па радыё і тэлебачанні кандыдаты розных партый, выступаючы перад выбаршчыкамі, гавораць пра інфляцыю, рост злычыннасці, адкуль хто грошы бярэ на выбары...

— Спрэчкі вядуцца ўедліва, востра, кожны імкнецца выявіць слабыя бакі апанента, выцягнуць наверх усё тое, што можа скампраметаваць яго. У гэтым — сэнс выбараў!

— Так, у гэтым штогадовым рытуале ўзаема-нага самабічавання — здаровы працэс ўзаема-ачышчэння грамадскага арганізма, крытычна-самааналізу сістэмы...

Пасля такога рэверанса асабіста для мяне пытанне аб адкрыцці Амерыкі застаецца адкрытым. Таму лічу ўсе свае веды пра Злучаныя Штаты несапраўднымі, а верагоднасць усіх іншых крыніц (не выключачы, амерыканскіх!), акрамя смаўжыных, падвяргаю сумненню. Канчатковае вырашэнне пытання адкладваю да наступнай перадачы радыё «Свабода» з цыкла «Сучасная Амерыка». Папярэдне магу заявіць з усёй упэўненасцю: яна будзе прысвечана праблеме расізму ў ЗША, які смаўжы разглядаюць як рухуючую сілу няспыннага працэсу ўзаема-нага самаачышчэння амерыканскай нацыі.

КНІГА-ПАРТЫЗАНКА

У Цэнтральным доме Савецкай Арміі імя М. Фрунзе дэманстравалася Усесаюзная кніжная выстаўка, прысвечаная 30-годдзю Вялікай Перамогі. Быццам на парадзе выстраіліся тамы, брашурны. На іх вокладках пераважна шэрыя і чырвоныя адзенні — колеры салдацкага шыняля і баявога сцяга. Сярод гэтага своеасаблівага летапісу вайны — невялікая кніжка вершаў «Слуцкі пояс» беларускага паэта Анатоля Астрэйкі — адзін з самых каштоўных экспанатаў выстаўкі: кніжка напісана і надрукавана ў 1943 годзе ў тыле ворага.

Цяжка было выдаць кніжку ва ўмовах ляснога партызанскага жыцця. Не было паперы, шрыфтоў, друкарскай фарбы. Але вершы, якія паэт чытаў на партызанскіх сходах, у часы перапынку паміж баямі, у вёсках, прасякнутых гарачай любоўю да Радзімы, лютай нянавісцю да акупантаў, упэўненасцю ў хуткай перамозе, надавалі народным мсціўцам новыя сілы. Гэта заўважылі партызанскія кіраўнікі. І аднойчы В. Казлоў, камандуючы Мінскім партызанскім злучэннем, прапанаваў Астрэйку рыхтаваць вершы да зборніка.

Партызаны па-баявому ўзяліся за выданне кніжкі. Разбілі фашысцкі абоз. Там аказалася папера. Цяпер у яе, мабыць, і селядцы не завярнуў бы, а тды...

Партызанскія друкары А. Бяляеў і А. Залаты самі вырабілі «фарбу» — змяшалі сажу з

ваксай; выразалі з бярозы застаўкі, клішэ.

Разведчыкі праз падпольшчыкаў Слуцка здабылі шрыфты.

Друкавалася кніжка амаль паўтара месяца на востраве Чорны ў Любанскім раёне. Адціскалі і збіралі яе па старонцы. Стараліся недарма: зборнік адразу знайшоў чытача. Партызаны ўзялі «Слуцкі пояс» на ўзбраенне. Дэвізам іх барацьбы сталі радкі аднаго з вершаў зборніка:

Я партызан і зброі не складу,
І не спыню крывавае
расплаты,
Пануль навек, як пласт,
не пакладу
Апошняга чужынца-
супастата.

Кнігу зачытвалі да дзірач. З ёй не раставаліся нават, калі ішлі ў бой. У Беларускай дзяржаўнай музеі Вялікай Айчыннай вайны захоўваецца экзэмпляр кнігі, прастрэлены куляй.

Кніга распаўсюджвалася і сярод мірнага насельніцтва. Яна была своеасаблівым агітарам: ставіла ў строй новых байцоў. Поўнаасцю спраўдзіліся словы сакратара Слуцкага падпольнага райкома КПБ І. Канаювіча, сказаныя ім у прадмове да зборніка: «Няма сумнення, што вершы Анатоля Астрэйкі падымучь новыя сотні, тысячы беларускіх сыноў і дачок на барацьбу з нямецка-фашысцкімі захопнікамі».

Анатоль САКАЛОУ.

КІНАФЕСТЫВАЛЬ У ІНДЫ

На працягу дзесяці дзён на экраны індыйскага штата Карнатак дэманстраваліся беларускія фільмы.

У праграме фестывалю — мастацкія фільмы «Альпійская балада», «Паланез Агінскага», «Дзяўчынка шукае бацьку», дакументальныя — «Мінск — горад-герой», «Я — крэпасць вяду бой» і іншыя кінастужкі. Яны расказалі жыхарам Карнатака аб мужнай барацьбе савецкіх людзей супраць фашысцкіх захопнікаў, укладзе сыноў і дачок беларускага народа ў вялікую Перамогу.

Савецкая Беларусь і Індыйскі штат Карнатак ужо шмат гадоў падтрымліваюць сяброўскія сувязі. Сталі добрай традыцыяй ўзаемныя паездкі, абмен выстаўкамі. Гэты фестываль праводзіцца ў адказ на такі ж паказ у нашай рэспубліцы Індыйскіх кінафільмаў, які адбыўся ў 1971 годзе.

У правядзенні фестывалю ўдзельнічала дэлегацыя Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

РОЗНЫЯ яны, героі твораў Андрэя Макаёнка. Розныя па характару, па звычках, па знешняму выглядзе, па тэмпераменту. Няўрымслівага, па-сялянску хітраватага Лявона Чмыха не пераблытаеш са сціплым, крыху наўным Цярэшкам Калабок, мяккасардэчную Ганну Чыхнюк з рашучай дэлавай Лявоніхай. Але любога з макаёнкаўскіх персанажаў немагчыма ўявіць без глыбокай, я б сказаў, антэўскай сувязі з народам, з роднай зямлёй у самым канкрэтным і самым абагульненым сэнсе гэтага слова.

Вернасць тэме, традыцыйная ў беларускай літаратуры сувязь з працаўніком вёскі, жывая зацікаўленасць сялян-

мальнай логікі, то ў такіх прэтэнзіях ёсць сэнс. Але, мне здаецца, у ацэнцы «Трыбунала» больш правільным будзе іншы крытэрыі. Макаёнак ішоў ад народнага разумення вайны, як антычалавечай, проціпратуральнай з'явы ў жыцці. Паводзіны Калабка, яго ўчынікі — пастаянная імправізацыя. Навалілася на чалавека гора-бяда, да якога ён не быў падрыхтаваны. Ён адчувае патрэбу змагацца, абараняць сябе, сваіх блізкіх, Радзіму, але не заўсёды ведае, як гэта зрабіць.

Такое разуменне аўтарскай трактоўкі вобраза асабліва трална перадае на сцэне артыст Г. Аўсянікаў, для якога роля Цярэшкі стала этапнай. Ужо першае з'яўленне на

рацыі моладзі з вёскі ў горад. У гэтым сэнсе Макаёнак вельмі цікава раскрывае ўзаемаадносіны дзеда Цыбулькі і старшыні калгаса Каравая. Гаспадар калгаса ў душы амаль згаджаецца са сваім пастаянным дарадцам і кансультантам па сутнасці, у прыныце. Але ў адрозненне ад дзеда ён не можа быць да канца аб'ектыўным, ён зацікаўлены асоба. Знаходзячыся паміж молатам і кавадлам, ён прымушаны браць таблетку пад язык.

Чамусьці склалася такая думка, што ў п'есе «Таблетку пад язык» няма сюжэту. Альбо, як піша Т. Кабржыцкая («Літатура і мастацтва» ад 27 верасня 1974 года), у камедыі «адсутнічае

СОЖІ ЗЯМЛІ

скай праблематыкай, рознымі аспектамі сталі для драматурга арганічнай неабходнасцю. Праўда, драматург, як бы бунтуе супраць самога сябе. Імкнучыся абвергнуць меркаванне, што ён «сялянскі пісьменнік», напісаў востры публіцыстычны памфлет пад сімвалічнай назвай «Запэчаны апостал». Але затым ізноў у цэнтры ўвагі камеды-ёграфа — чалавек, ускормлены сокамі роднай зямлі.

Творы Андрэя Макаёнка «Трыбунал» і «Таблетку пад язык», адзначаны Дзяржаўнай прэміяй БССР імя Якуба Коласа, непадобныя ні па жанры, ні па характару канфлікту, ні па сюжэту. Непадобныя і... падобныя. Іх аб'ядноўвае аўтарская страснасць у вызначэнні сваёй грамадзянскай пазіцыі, пачуццё вялікай адказнасці перад чытачом і глядачом, глыбокая народнасць.

Характэрнай асаблівасцю ўсіх драматычных твораў Макаёнка з'яўляецца іх вострая палемічнасць. Яго камедыі праходзілі заўсёды цяжкія шляхі «крытычнай апрацоўкі», перш чым пападалі на падмошкі сцэны. Не з'яўляецца выключэннем і трагікамедыя «Трыбунал». Драматург, са звычайнай для яго творчай смеласцю, паказаў сітуацыю, у якой чалавечая сутнасць раскрываецца ў самы крытычны момант, на грані жыцця і смерці.

Галоўны персанаж п'есы Цярэшка Калабок, просты калгасны пастух, у трагічных абставінах вайны з фашызмам становіцца сапраўдным народным героем. Яго гераізм сціплы, пазбаўлены знешніх эфектаў, але які ж ён блізкі і зразумелы для беларускага нацыянальнага характару! Слова «канспірацыя», якое ён, магчыма, пачуў першы раз з вуснаў кіраўніка падпольнай групы, стала для Калабка сімвалам веры, праграмай дзеяння. І таму сакрэтнае заданне сакратара райкома — стаць старстам, каб замаскіраваць сваю дзейнасць партызанскага сувязнога, ён выконвае, як справу вялікай дзяржаўнай важнасці, як святую справу.

Спрэчкі вакол макаёнкаўскага «Трыбунала» пасля з'яўлення на сцэне (пастаноўку п'есы ажыццявілі больш за сто тэатраў у БССР, Польшчы, Балгарыі, Чэхаславакіі) разгарэліся па духу асноўных напрамкаў. Па-першае, аўтара напачалі за недакладнасць жыццёвай асновы (у час вайны, маўляў, беларусы больш пацярпелі ад заалішняга даверу, чым ад недаверлівасці), па-другое, яму інкрымінавалі пагарджэнне жанравымі законамі драматургіі — неарганічнасць спалучэння трагікамедыі і народнага лубка. Сапраўды, калі падыходзіць да твора з пункту гледжання фар-

сцэне Калабка-Аўсянікава інтрыгуе нас сваёй падтэкставай двухсэнсоўнасцю. Нейкая штучная, падкрэсленая бадэрасць, ненатуральнасць інтанацыі, за якой скрываецца разгубленасць — усё гэта насцярожвае: не, тут нешта не так. Разам з драматургам выканаўца вядзе нас да высновы, што патрыятызм — паняцце шматграннае, яго праявы не толькі і не толькі ў дэкларацыях, у прыгожых словах, колькі ў канкрэтных дзеяннях.

Характэрнай асаблівасцю «Трыбунала» з'яўляецца яшчэ тое, што п'еса дае багаты матэрыял для рэжысёрскай фантазіі. Яе вырашаюць як звычайны фарс (калі ідуць толькі ад сюжэта), але яна дае падставу трактаваць твор у стылі народнай драмы. Іменна так і задумаў спектакль рэжысёр В. Раеўскі ў тэатры імя Я. Купалы. Узмацніўшы эмацыянальнае гучанне твора музычнымі і выяўленчымі сродкамі, пастаноўшчык уражвае глядача маштабнасцю падзей, выводзіць яго за межы хаты Цярэшкі Калабка. Ці не ў гэтай усенароднасці, раскрыцці аптэмістычнага духу чалавечай змагаюцца макаёнкаўскай трагікамедыі?

Для Андрэя Макаёнка няма іншых крыніц творчага натхнення, акрамя жыцця. Але ў яго шматбачнасці драматург заўсёды знаходзіць сваё бачанне, свой падыход, свае ацэнкі. Старую, як свет, праблему ўзаемаадносін чалавека і зямлі пісьменнік у п'есе «Таблетку пад язык» павярнуў зусім іншай гранню, даў ёй новую, ізноў жа сваю, інтэрпрэтацыю. Вуснамі дзеда Цыбулькі Макаёнак парушае стэрэатып склаўшыхся ўяўленняў пра зямлю, як адназначнае паняцце, пра зямлю-карміцельку і матухну. Палемізуе з Крэндзелевым, дзед Цыбулька ўсхвалявана гаворыць: «Вот ты папракаеш майго ўнука і мяне, што мы не любім зямлю. О-о, як мы яе любім!!! А яна, ета зямля, за любоў за нашу мяне, бацьку майго, дзеда і прадзеда векавечна, стагоддзямі, тысячагоддзямі без жалю гарбаціла, гнула да долу, цягнула за каршэнь у грязь, у багну, у балота!» І далей удакладняе: «А вот прыгожасць, што на ёй расце — любіць трэба. Хлеб! Яблыка! Вішня! Кроп! Клевярок! Жаваранак. Траўка лугавая».

Філасофія дзеда Цыбулькі канцэнтруе не толькі яго жыццёвы вопыт і назіранні. У яго меркаваннях — вопыт пакаленняў, лёс якіх залежаў і вызначаўся адносінамі да зямлі. Гэта не рэзанёр-самавучка, не той, хто павучае, а той, хто раздумвае, той, хто імкнецца ўсур'ез разабрацца ў праблеме міг-

сюжэт у акадэмічным разуменні гэтага тэрміна» (быццам бы гэтае паняцце мае некалькі тлумачэнняў). Такое сцвярдзенне можа ўзнікнуць толькі, калі крытык ідзе не ад зместу твора, а ад яго формы, жанру. На самай жа справе сіла драматычнай творчасці Макаёнка ва ўменні будаваць сюжэт. І камедыя-рэпартажам ён назваў сваю п'есу не для таго, каб развязаць сабе рукі ў жанравых адносінах, каб паграбаваць формай. Мэта драматурга ў іншым. Ён імкнецца максімальна наблізіць падзеі да надзённасці, дакументальнасці. Тое, што адбываецца ў калгасе «Маяк», у той жа час адбываецца ў тысячах калгасаў. У гэтым і заключаецца рэпартажнасць камедыі. Аўтар, базіруючыся на жывых фактах рэчаіснасці, фарміруе сюжэтную канву.

Не прэтэндуючы на вычарпальнасць размовы, хачу звярнуць увагу на праблему сцэнічнасці ў драматургіі Макаёнка. Сваё бачанне твора на падмошках драматург выказвае ўжо на тытульным лісце: камедыя, трагікамедыя, народны лубок, камедыя-рэпартаж. Зусім ясна, што аўтару неабыхава рэжысёрскае вырашэнне п'есы, больш таго, ён накіроўвае, падказвае, удакладняе сваё разуменне жанра. Яшчэ больш небесстаронні камедыёграф да сцэнічных характарыстык персанажаў. Яго дзед Цыбулька не проста калгаснік-пенсіянер, а «састарэлы вундэркінд», а якая ланка канічная, але вострая рэмарка да вобраза Івана Шведа — «хлопец во!» Тут ужо, як кажа адзін з макаёнкаўскіх персанажаў, «хоць круць-верць, хоць верць-круць», а трэба іграць па аўтару. Гаворачы пра сцэнічнасць, нельга не падкрэсліць майстэрства пісьменніка ў пабудове дыялога і асабліва, сапраўднай народнай фразеалогіі. Адным з найбольш характэрных у гэтым сэнсе з'яўляецца маналог Калабка ў «Трыбунале»: «Прашу слова для даклада. Хто такі ёсць я? Ну? Хто? Народ! Раз пайшла вайна народная, — значыць, народ і ёсць галоўны гвозд! Значыць, куды я хістнуся, там і поўная перамога. Таму, як я сваёй мазолістай рукою!!! Апора, падпорка, адным словам, — гвозд і ніякіх гваздоў».

Андрэй Макаёнак любіць паўтараць: «смах — справа сур'езная». І робіць гэтую справу ён таленавіта, з поўнай адказнасцю пісьменніка-грамадзяніна.

Арсень ЛАБОВІЧ,
кандыдат мастацтвазнаўства.

«БАЛЕТ-ТАЯ Ж СІМФОНІЯ»

Так пісаў вялікі Чайкоўскі. Танец і пантаміму, музыку і пазію, скульптуру позы і пластыку рукаў злучае ў сабе гэта мастацтва.

...Пад светлую музыку «Скерца» Мендэльсона лёгкімі ценямі плывуць грацыёзныя дзяўчаты. Тануюць вучаніцы Беларускага харэаграфічнага вучылішча. Па традыцыі, да канца навучальнага года тут рыхтуюць вялікі справаздачны канцэрт. Для выпускнікоў — гэта ўрачыстая і значная падзея, проба сіл перад пачаткам шляху. Доўгія месяцы рэпетыцыі, упартая штодзённая праца, каб на сцэне быць той дасканаласцю, якая бачылася ў марах. Гэта аб балерынах пісаў пазт Дзяржавін: «Чо за прыракі прелестны, легкі, светлы існаства...»

Гордая галоўка са стужачкай у маленькай прычосцы. Рукі-галінкі надаюць усім рухам асаблівую крохкасць. Выпускніца Наталля Мачалава выконвае варыяцыі з балета «Дон-Кіхот» Л. Мінкуса (педагог М. Пятрова). Харэографы адзначаюць не толькі тэхнічнасць яе выступлення, але і артыстычную адухоўленасць.

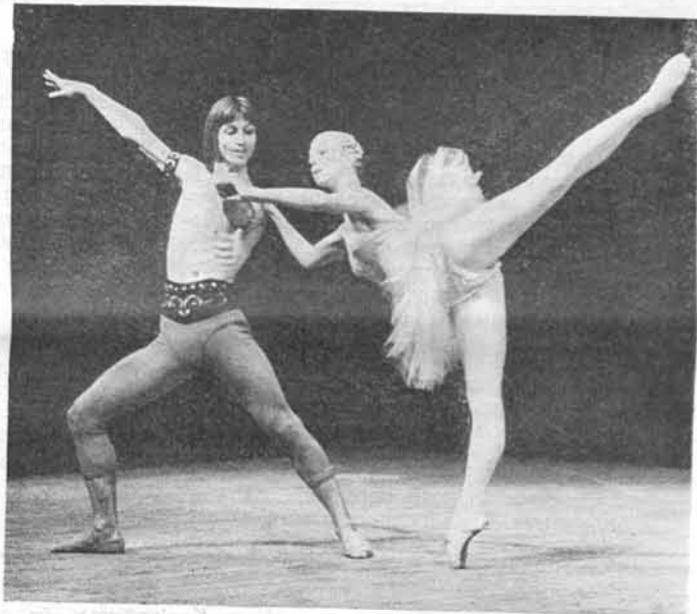
Абавязны жаночы вобраз стварае Ніна Місілеўчык у іспанскім танцы з балета С. Васіленкі «Мірандаліна». Пачуцці і думкі яе гераіні ў руху, позы, жэсце, міміцы. Хуткая, гарэзлівая і вогненная іспанка...

Лёгкае і празрыстае па-дэ-дэ з балета «Карсар» (педагог М. Пятрова) у выпускніцы Вольгі Чудайкінай і саліста балета Уладзіміра Іванова, нядаўняга выпускніка вучылішча. У самазабыцці танцуе гэта пара, прасветленая, прывабліваючая юнацкай прыгажосцю.

Самыя юныя ўдзельніцы канцэрта — трэцякласніцы Лена Іванова, Анжэла Навасад, Марына Бульчова і Таня Паўлюцкая (педагог Э. Сінева) паказалі глядачам сваю работу — танец маленькіх лебедзяў з балета «Лебядзінае возера» П. Чайкоўскага.

Розныя ў вучылішчы балерыны і танцоўшчыкі. Адны лятаюць у паветры, як веснавыя воблакі, другія запальваюць сваёй палымянай стыхіяй, трэція захапляюць гарэзлівай бестурботнасцю.

Справаздачны канцэрт, на якім яны прадэманстравалі сваё майстэрства, у гэтым годзе юбілейны і прысвечаны 30-годдзю ўтварэння харэаграфічнага вучылішча. Яго былія вучні праславілі нацыянальны балет. Новы выпуск — адкрыцці і нараджэнне новых талентаў.

Па-дэ-дэ з балета «Карсар» выконваюць выпускніца вучылішча Вольга ЧУДАЙКІНА і саліст балета Уладзімір ІВАНОВ.
Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

ЖУРЫ Усесаюзнага агляду лепшых спектакляў, пастаўленых тэатрамі краіны да знамянальнай даты — 175-годдзя з дня нараджэння вялікага рускага паэта Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна, абвясціла сваё рашэнне. У галіне музычнага тэатра першым названы Дзяржаўны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета БССР. Яму прысуджаны дыплом першай ступені і грашовая прэмія за пастаноўку «Барыса Гадунова».

ЗА ВЫКАНАЎЧАЕ майстэрства, змястоўны, яркі рэпертуар ансамблю танца Палаца культуры Бабруйскага фанера-дрэваапрацоўчага камбіната «Вясёлка» прысвоена высокая званне — народны.

Гэта ўжо другі народны калектыв прадпрыемства. Летась такога звання быў удастоены самадзейны хор камбіната.

ГРОДЗЕНСКІ абласны драматычны тэатр пачаў свае традыцыйныя летнія гастролі. У раёны вобласці

выехалі творчыя брыгады, якія пакажуць спектаклі «Мядовы месяц», «Адпомсці за мяне» і «Калі кахаеш...» Рэжысёры і вядучыя артысты тэатра сустраюцца з энтузіястамі мастацкай самадзейнасці, акажуць ім дапамогу, правядуць рэпетыцыі ў драматычных калектывах.

НЕКАЛЬКІ дзён у Брэсцкай вобласці гастраліраваў Харкаўскі вакальна-інструментальны ансамбль «Рым» — лаўрэат Усесаюзнага фестывалю савецкай моладзі. У Брэсце, Кобрыне, Баранавічах — усюды, дзе адбыліся яго канцэрты, глядачы цёпла і сардэчна прымалі насланцоў брацкай рэспублікі.

АБ АДНЫМ з самых старажытных мастацтваў расказвае кніга І. Паньшынай «Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва», якая выйшла ў выдавецтве «Народная асвета».

Аўтар вядзе цікавую размову аб зараджэнні і развіцці дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, аб лепшых яго творах дакастрычніцкага і савецкага перыядаў у нашай краіне.

Чытачам прыадкрыецца тайна слупкіх паясоў і венецыянскага шкла, лукуцінскіх лакаў і рускага фарфору і іншых незвычайных твораў рук чалавечых.

ЮНАМУ МІНЧАНІНУ

Урачыстая рэгістрацыя нованароджаных у ЗАГСе Заводскага раёна Мінска працягваецца нядоўга, каб «віноўніку» свята не паспела надакучыць. Парады медыцынскай сястры, шчырыя пажаданні прадстаўнікоў грамадскасці, Гімн Беларускай ССР у гонар юнага грамадзяніна...

НА ЗДЫМКУ: у Надзеі і Эдуарда КАЗЛАВІХ нарадзілася дачка Вікторыя.

СКАРБЫ ХАТНЯГА МУЗЕЯ

...Шматпавярховы дом на супраць ветэрынарнага інстытута. Дзверы як дзверы, ад суседніх нічым не адрозніваюцца, нават таблічкі ніякай няма. Але іх ведаюць не толькі віцябчане, а і многія прыезджыя. За гэтымі дзвярыма ў трох невялікіх пакоях месціцца незлічоныя скарбы, што маглі б праславіць любы музей.

Мне, відаць, не надта шанцавала. Гаспадар, Іван Галькевіч, некуды сабраўся. — Папрасілі лекцыю пра чытаць пра гісторыю Віцебска. Але заходзьце, час яшчэ ёсць.

Чаго тут толькі няма! Разбегуцца вочы ў гісторыка ці археолага, які ўбачыць каменныя сякеры і малаткі, наканечнікі стрэлаў і коп'яў, зброю розных часоў, каменныя крыжыкі, напэўна, яшчэ часоў старажытнай Русі. Шмат цікавага знойдзе тут мастацтвазнаўца: старажытныя гравюры і карціны, бронзавую скульптуру і творы дэкаратыўнага мастацтва. Калекцыя манет усіх часоў і народаў мог бы, напэўна, пазайздросціць любы нумізмат. Іван Данилавіч паказвае кнігу вядомага ленинградскага вучонага І. Спасакага, у якой аўтар сярод уладальнікаў рэдкіх манет называе і І. Галькевіча.

Яшчэ больш здзіўляюся я, даведаўшыся, што гэта ўжо

трэцяя калекцыя Івана Данилавіча. Першая загінула ў вайну, другую ўладальнік падарыў музею, і вось — трэцяя. Натуральна, што само-сабой узнікае пытанне: як удалося ўсё гэта сабраць?

— Вось, паглядзіце, асобна пад шклом ляжыць звычайная двухкапеечная манетка пачатку мінулага стагоддзя. З ёю звязана цікавая гісторыя. Не так даўно мне прыйшла бандэроль з Масквы з гэтай манетай і пісьмом. Незнаёмыя людзі пісалі, што прачыталі ў часопісе «Огонек» артыкул пра мой хатні музей. А манету быццам бы даў іх далёкаму продку-гандляру за нейкую рэч сам Аляксандр Сяргеевіч Пушкін. Дасюль яна захоўвалася як сямейная рэліквія, а цяпер яе рашылі падарыць мне. І падобныя гісторыі можна раскажаць пра многія экспанаты майёй калекцыі. У Віцебску мяне многія ведаюць і, калі знаходзяць што цікавае, нясуць мне. Прысылаюць, як бачыце, і з другіх гарадоў. Ясна, што з адных падарункаў сапраўдную калекцыю не збірэш. Раней аддаваў на гэта значную частку сваёй выкладчыцкай зарплаты, цяпер — пенсіі. Але самае галоўнае — быць поўнаасцю адданым любімай справе...

Многія яшчэ лічаць калекцыянераў, мякка кажучы,

дзівакамі, якія трацяць час і грошы на пошукі рэчаў, што ляжаць у кватэры мёртвым грузам. Мёртвым? Свае запіскі я пачаў з таго, што Іван Данилавіч спытаўся на лекцыю. Гэта не проста выдумка дзеля завязкі. Любы сапраўдны калекцыянер з'яўляецца выдатным спецыялістам у сваёй галіне і звычайна з задавальненнем перадае веды іншым.

Любая сапраўдная калекцыя, урэшце рэшт, становіцца набыткам дзяржавы і нярэдка кладзе пачатак музею. Прыкладаў — дзесяткі, ад славаў Траціякоўкі да нядаўна створанага музея Трацініна. І я не здзіўлюся, пачуўшы калі-небудзь пра стварэнне на базе калекцыі Івана Галькевіча мастацкага музея ў Віцебску. Гэта не мая выдумка, такія прапановы я ўжо бачыў у друку, і першым узнімае руку за гэта сам Іван Данилавіч.

Не варта здымаць з уліку і самы, бадай, галоўны фактар. Што б чалавек ні збіраў — маркі ці грошы (старажытныя, вядома), паштоўкі ці творы мастацтва, цэлы народ даў свету ці цагляны розных эпох (ёсць у Маскве і такая калекцыя) — ён атрымлівае ад гэтага вялікую асалоду і задавальненне, цікава і карысна праводзіць свой вольны час.

Яўген САХУТА.

БУСЛЫ

Мала ў нас птушак, аб якіх складзена столькі легенд і песень. Здаўна вядзецца дружба паміж сельскімі жыхарамі і бусламі. Каб прывабіць буслоў да свайго жылля, людзі дапамагаюць птушкам будаваць гнёзды.

Гняздыцца белыя буслы на ўсёй Беларусі, але ў паўднёвых раёнах іх больш, чым на поўначы. Паводле даных заалагаў, у 1956 годзе ў БССР гняздылася каля 3 тысяч пар белых буслоў.

У апошнія гады як у нашай краіне, так і за мяжой, адзначаецца некаторае зніжэнне колькасці буслоў. Адною з прычын гэтага з'яўляецца асушэнне лугоў, меліярацыя рачных поймаў, што служыць тымі ўгоддзямі, на якіх птушкі могуць у дастатку збіраць корм.

Па ініцыятыве Міжнароднага савета па ахо-

ве птушак у мінулым годзе ва ўсіх краінах, дзе водзіцца белыя буслы, праведзен іх пералік. Ва ўліку колькасці буслоў прымаў удзел і Бярэзінскі запаведнік. Былі абследаваны ўсе вядомыя пасяленыя белых буслоў як на тэрыторыі запаведніка, так і ў наваколлі. Усяго налічылі 33 бусліныя гнязды, дзе вывелася 89 птушанят. Акрамя таго, 11 пар буслоў спрабавалі вясной паднаўляць гнёзды, але гняздышча не сталі. Так робяць гадавалыя птушкі. Яны ў першую вясну свайго жыцця як бы трэніруюцца ў будаўнічай справе, але сапраўднае гняздаванне пачнуюць толькі на наступны год.

Міжнародны ўлік белых буслоў дасць магчымасць устанавіць ступень змянення іх колькасці ў розных краінах. Пасля абагульнення і аналізу вынікі ўліку дапамогуць наметыць магчымыя меры аховы гэтай любімай людзямі птушкі.

Н. ВОЛКАУ.

НАВІНЫ ФІЛАТЭЛІ

Альбомы савецкіх калекцыянераў-аматараў папоўніліся за апошні час цікавымі спартыўнымі мініяцюрамі. Міністэрства сувязі СССР, працягваючы штогадовую традыцыю, выпусціла некалькі паштовых знакаў, мастацкіх канвертаў, выкарыстоўвала спецыяльныя гашэнні, адзначаючы буйныя спартыўныя падзеі.

Выпускам цэлай серыі мастацкіх канвертаў адзначаны спартыўныя гульні сельскіх фізкультурнікаў. Да чэмпіянату свету па сучаснаму пяціборству ў Маскве Міністэрства сувязі СССР выдала маляўнічую мініяцюру з адлюстраваннем усіх пяці відаў спорту, якія ўваходзяць у гэты цікавы комплекс.

Не забыты і аматары шахматнай тэмы. Так, фінальны матч прэтэндэнтаў на сусветную шахматную карону — Карпава і Карчнога — адзначаны маркіраваным канвертам. На фоне дошкі для ігры адлюстраваны старадаўнія шахматныя фігуры. Зверху сужка з памятным тэкстам «Фінальны матч прэтэндэнтаў. 1974».

Цяпер у нашай краіне праходзіць VI летняя Спартакіяда народаў СССР. Фінальныя паяднікі па розных відах спорту адбываюцца ў сталіцах саюзных рэспублік. І для кожнай рэспублікі выпушчаны маркіраваныя канверты з эмблемай спартакіяды, нацыянальнымі флагам і звесткамі пра від спорту, пераможцы якога вызначыліся менавіта ў гэтай сталіцы.

А ў мінскім Палацы прафсаюзаў арганізавана рэспубліканская філатэлістычная выстаўка, прысвечаная спорту. Яе гасцямі і ўдзельнікамі з'яўляюцца беларускія аматары, а таксама калекцыянеры з Лодзі і Патсдама. Філатэлісты розных узростаў дэманструюць маляўнічыя гісторыі розных відаў спорту, мовай марак раскажваюць пра алімпійскія гульні і іх чэмпіёнаў, пра спартыўныя збудаванні, масавыя фізкультурны рух.

Л. КОЛАСАУ.

ЦІКАЎНЫ ЛОСЬ

У Мінску ад мікрараёна Зялёны Луг да лесу — рукою падаць. Раніцай выйшаў з лесу малады лось. Міліцыянер, які выпадкова аказаўся тут, убачыў зверга і стаў назіраць за ім. Лось ішоў спакойна, не спынаючыся, як быццам вяртаўся з ранішняй прагулкі. На

вуліцы Каліноўскага ён спыніўся і пачаў шчыпаць траву на газоне. А калі падняў галаву і ўбачыў сваё адлюстраванне ў вітрыне, кіннуўся ўбок. Аднак цікаўнасць перамагла страх, лось падыйшоў да магазіна, злёгка дакрануўся да вітрыны. Шкло разляцелася на дробныя кавалчкі.

Звер увайшоў у магазін, прайшоў па аддзелах, заскочыў у кабінет старшага касіра. Дзверы захлопнуліся, і звер

апынуўся ў своеасаблівай лагушцы.

Чым толькі не спрабавалі выманіць лася з кабінета работнікі міліцыі і пажарныя — усё дарэмна. Да дванаццаці гадзін ён знаходзіўся ў добраахвотным палоне. Нарэшце, ласю накінулі на шыю вяроўку і выцягнулі яго на вуліцу. Тут звер устрасянуўся і хутчэй — у родны лес

М. ШЫМАНСКИ.

Віцебскія ваколіцы. Рака Лучоса.

Фота М. ШМЕРЛІНГА.

РЕДАКЦЫЯНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордена Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 970.